

ALISHER NAVOIY

XALQARO JURNAL
INTERNATIONAL JOURNAL

VOLUME 1, ISSUE 1, 2021

ISSN 2181-1490

Doi Journal 10.26739/2181-1490

ALISHER NAVOIY

XALQARO JURNAL
INTERNATIONAL JOURNAL
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ

Tadcqiqot.uz

TOSHKENT-2021

**ALISHER NAVOIYNING 580 YILLIK
YUBILEYIGA BAG'ISHLANADI****ПОСВЯЩАЕТСЯ 580 ЛЕТНОМУ
ЮБИЛЕЮ АЛИШЕРА НАВОИ****DEDICATED TO THE 580th ANNIVERSARY
OF THE BIRTH OF ALISHER NAVOI**

Buyuk shoir va mutafakkir, atoqli davlat va jamoat arbobi Alisher Navoiyning bebaho ijodiy-ilmiy merosi nafaqat xalqimiz, balki jahon adabiyoti tarixida, milliy madaniyatimiz va adabiy-estetik tafakkurimiz rivojida alohida o'rin tutadi. Ulug' shoir o'zining she'riy va nasriy asarlarida yuksak umuminsoniy g'oyalarni, ona tilimizning beqiyos so'z boyligi va cheksiz ifoda imkoniyatlarini butun jozibasi va latofati bilan namoyon etib, yer yuzidagi millionlab kitobxonlar qalbidan munosib va mustahkam o'rin egalladi.

***O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Shavkat Miromonovich Mirziyoyev***

Бесценное творческое и научное наследие великого поэта и мыслителя, известного государственного и общественного деятеля Алишера Навои играет важную роль в истории не только отечественной, но и мировой литературы, развитии национальной культуры и литературно-эстетического мышления. В своих лирических и прозаических произведениях великий поэт, воспевая высокие общечеловеческие идеи, демонстрировал богатый лексический запас и выразительные средства родного языка, благодаря чему занял достойное место в сердцах миллионов читателей по всему миру.

***Президент Республики Узбекистан
Шавкат Миромонович Мирзиёев***

The invaluable creative and scientific heritage of the great poet and thinker, famous statesman and public figure Alisher Navoi has a special place not only in the history of our people, but also in the history of world literature, the development of our national culture and literary and aesthetic thinking. The great poet, in his poetic and prose works, with his whole charm and grace, has taken a worthy place in the hearts of millions of readers around the world, expressing the high universal ideas, the incomparable richness of words and the infinite possibilities of expression of our native language.

***President of the Republic of Uzbekistan
Shavkat Miromonovich Mirziyoyev***

ALISHER NAVOIY XALQARO JURNALI

Bosh muharrir:

Mirzayev Ibodulla*f.f.d., professor
(O'zbekiston)*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Jabborov Nurboy*f.f.d., professor
(O'zbekiston)*ALISHER NAVOIY
XALQARO JURNALI HAY'AT A'ZOLARI:**Muhiddinov Muslihiddin***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Sirojiddinov Shuhrat***f.f.d., professor (O'zbekiston)***O'nal Kaya***f.f.d., professor (Turkiya)***Haqqulov Ibrohim***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Dilorom Salohiy***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Sodiqov Qosimjon***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Mark Tutan***f.f.d., professor (Fransiya)***Binnatova Almaz Ulvi***f.f.d., professor (Ozarbayjon)***Abduqodirov Abdusalom***f.f.d., professor (Tojikiston)***To'xliyev Boqijon***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Shodmonov Nafas***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Ramiz Asker***f.f.d., professor (Ozarbayjon)***Yo'ldoshev Qozoqboy***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Jo'raqulov Uzoq***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Vohid Turk***f.f.d., professor (Turkiya)***Nabiulina Guzal***f.f.d., professor (Tatariston)***Ibrohim Xudoyor***f.f.d., (Eron)***Yusupova Dilnavoz***f.f.d., dotsent (O'zbekiston)***Rahim Ibrohim***f.f.d., professor (Afg'oniston)***Ruzmanova Roxila***f.f.n., dotsent (O'zbekiston)*ALISHER NAVOIY XALQARO JURNALI ILMIY
MASLAHAT KENGASHI A'ZOLARI:**Xalmuradov Rustam***t.f.d., professor (O'zbekiston)***Normurodov Hasan***O'zbekiston qahramoni (O'zbekiston)***Sirojiddin Sayyid***O'zbekiston xalq shoiri (O'zbekiston)***To'xtasinov Ilhom***p.f.d. (O'zbekiston)***Rixsiyeva Gulchehra***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Toshqulov Abduqodir***i.f.n., (O'zbekiston)***Benedek Peri***f.f.d., professor (Vengriya)***Jurayev Mamatqul***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Olimov Karomatillo***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Dadaboyev Hamidulla***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Aitpayeva Gulnora***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Grigoryev Mixail***f.f.d., professor (Rossiya)***Shomusarov Shorustam***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Dyu Rye Andre***f.f.d., professor (Fransiya)***Pervin Chapan***f.f.d., professor (Turkiya)***Safarov Renat***f.f.d., professor (Tatariston)***Hamroyev Juma***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Ibrohimov Elchin***f.f.n., professor (Ozarbayjon)***Jo'rayev Shokirjon***F-m.f.d., professor (O'zbekiston)***Hasanov Shavkat***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Nurullo Oltoy***f.f.n., (Afg'oniston)***Xalliyeva Gulnoz***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Nodira Afoqova***f.f.d., professor (O'zbekiston)***Aftondil Erkinov***f.f.d., professor (O'zbekiston)*

Главный редактор:

Мирзаев Ибадулла
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Заместитель главного редактора:

Жабборов Нурбой
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

**ЧЛЕНЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
АЛИШЕРА НАВОИ:**

Мухиддинов Муслихиддин
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Сирожиддинов Шухрат
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Унал Кая
д.ф.н., профессор (Турция)

Хаккулов Иброхим
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Дилором Салохий
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Содилов Косимжон
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Марк Тутан
д.ф.н., профессор (Франция)

Биннатова Алмаз Улви
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Абдукодиров Абдусалом
д.ф.н., профессор (Таджикистан)

Тухлиев Бокижон
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Шодмонов Нафас
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Рамиз Аскер
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Юлдашев Казакбай
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Журакулов Узок
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Вохид Турк
д.ф.н., профессор (Турция)

Набиулина Гузаль
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Иброхим Худоёр
д.ф.н., (Иран)

Юсупова Дилнавоз
д.ф.н., доцент (Узбекистан)

Рахим Иброхим
д.ф.н., профессор (Афганистан)

Рузманова Рохила
к.ф.н., доцент (Узбекистан)

**ЧЛЕНЫ НАУЧНОГО КОНСУЛЬТАТИВНОГО
СОВЕТА МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
АЛИШЕРА НАВОИ:**

Халмуродов Рустам
д.т.н., профессор (Узбекистан)

Нормуродов Хасан
Герой Узбекистана (Узбекистан)

Сирожиддин Саййид
Народный поэт Узбекистана (Узбекистан)

Тухтасинов Илхам
д.п.н. (Узбекистан)

Рихсиева Гулчехра
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Тошқулов Абдукодир
к.э.н., (Узбекистан)

Бенедек Пери
д.ф.н., профессор (Венгрия)

Джураев Маматкул
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Олимов Кароматилло
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Дадабаев Хамидулла
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Айтпасва Гулнора
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Григорьев Михаил
д.ф.н., профессор (Россия)

Шомусаров Шорустам
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Дю Рье Андре
д.ф.н., профессор (Франция)

Первин Чапан
д.ф.н., профессор (Турция)

Сафаров Ренат
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Хамроев Джума
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Иброхимов Элчин
к.ф.н., профессор (Азербайджан)

Джураев Шокирджон
д.ф.-м. н., профессор (Узбекистан)

Хасанов Шавкат
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Нурулло Олтой
к.ф.н., (Афганистан)

Халлиева Гулноз
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Нодида Афокова
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Афтондил Эркинов
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Chief Editor:**Mirzaev Ibodulla***Doc. of philol. scien., professor (Uzbekistan)***Deputy Chief Editor:****Jabborov Nurboy***Doc. of philol. scien., professor (Uzbekistan)***MEMBERS OF EDITORIAL BOARD OF
INTERNATIONAL JOURNAL OF ALISHER
NAVOI:****Mukhiddinov Muslikhiddin***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Sirojiddinov Shukhrat***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Unay Kaya***Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)***Khakkulov Ibrokhim***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Dilorom Salokhiy***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Sodikov Kosimjon***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Mark Tutan***Doc. of philol. scien., prof. (France)***Binnatova Almaz Ulvi***Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)***Abdukodirov Abdusalom***Doc. of philol. scien., prof. (Tajikistan)***Tukhliev Bokijon***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Shodmonov Nafas***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Ramiz Asker***Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)***Yuldoshev Kozokboy***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Jurakulov Uzok***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Vokhid Turk***Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)***Nabiulina Guzal***Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)***Ibrokhim Khudoyor***Doc. of philol. scien., (Iran)***Yusupova Dilnavoz***Doc. of philol. scien., assoc. prof. (Uzbekistan)***Rakhim Ibrokhim***Doc. of philol. scien., prof. (Afghanistan)***Ruzmanova Rokhila***Cand. of philol. scien., assoc. prof. (Uzbekistan)***MEMBERS OF SCIENTIFIC ADVISORY BOARD
OF INTERNATIONAL JOURNAL OF ALISHER
NAVOI:****Khalmuradov Rustam***Doc. of technic. scien., prof. (Uzbekistan)***Normurodov Khasan***Hero of Uzbekistan (Uzbekistan)***Sirojiddin Sayyid***People's poet of Uzbekistan (Uzbekistan)***Tukhtasinov Ilkhom***Doc. of pedag. scien. (Uzbekistan)***Rikhsieva Gulchekhra***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Toshkulov Abdukodir***Doc. of econ. scien., (Uzbekistan)***Benedek Peri** *Doc. of philol. scien., prof. (Hungary)***Juraev Mamatkul** *Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Olimov Karomatullo** *Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Dadaboev Khamidulla** *Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Aitpaeva Gulnora** *Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Grigorev Mikhail** *Doc. of philol. scien., prof. (Russia)***Shomusarov Shorustam** *Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Dyu Rye Andre** *Doc. of philol. scien., prof. (France)***Pervin Chapan** *Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)***Safarov Renat***Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)***Khamroev Juma***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Ibrokhimov Elchin***Cand. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)***Juraev Shokirjon***Doc. of phys.-math. scien., prof. (Uzbekistan)***Khasanov Shavkat***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Nurullo Oltoy***Cand. of philol. scien., (Afghanistan)***Khallieva Gulnoz***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Nodira Afokova***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Aftondil Erkinov***Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)***Саҳифаловчи: Абдулазиз Муҳаммадиев****Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz**ООО Tadqiqot город Ташкент,
улицы Амира Темура пр. 1, дом-2.Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uzTadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr. 1, House 2.Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

NAVOIY VA TILSHUNOSLIK MASALALARI

1.Dadaboyev Hamidulla

TORTMOQ LEKSIKASINING ALISHER NAVOIY DAVRI ESKI O‘ZBEK ADABIY
TILIDAGI MA’NOVIY QURILISHI9

NAVOIY VA JAHON ADABIYOTI

2.Kholbekov Muhammadjon

PERCEPTION AND INTERPRETATION OF CREATIVITY OF ALISHER NAVOI IN
FRENCH ORIENTAL STUDIES17

HAQIQAT SARI SAFAR

3.Muhiddinov Muslihiddin

SO‘Z FAZILATI29

4.Tanju Seyhan

ALÎ ŞİR NEVÂÎ’DE SÖZ CEVHERİ, YERİ VE SÖZ SÖYLEME SANATI.....36

MA’RIFAT YOG‘DUSI

5.Ibrohim Haqqul

NAVOIY SHE‘RIYATIDA TARK TUSHUNCHASI.....47

NAVOIY POETIKASI

6.Salohiy Dilorom

ALISHER NAVOIY LIRIKASIDA BADIY SAN‘ATKORLIK MASALALARI.....53

7.Abdugodirov Abdusalom

NAVOIYNING TOJIK TILIDA TATABBU‘ G‘AZAL YARATISH MAHORATI63

ASLIYAT UMMONIDAN

8.Bertels Y.E

NAVOIY VA ATTOR. Rus tilidan I.K.Mirzayev tarjimasi.....67

9.Erkinov Aftondil, Qurbonov Abdumalik

ZIGRID KLAYNMIXEL – NAVOIY IJODINING XORIJLIK TADQIQOTCHISI
(Z.KLAYNMIXEL MAQOLASIGA SO‘ZBOSHI).....82

BAHOSIZ BITIKLAR

10.Sodiqov Qosimjon

«MUHOKAMATU-L-LUG‘ATAYN» QO‘LYOZMALARINING CHOG‘ISHTIRMA
TAHLILI VA ASAR VARIANTLILIGI MASALASI.....92

11.Yusupova Dilnavoz

MUXLISLAR TOMONIDAN TUZILGAN DEVONLAR: TALQIN, TAHLIL VA
TAHRIR.....101

TEMURIYLAR DAVRI TURKIY VA O‘ZBEK ADABIYOTI

12.Jabborov Nurboy MIRZO ULUG‘BEK DAVRI ADABIYOTI ALISHER NAVOIY TALQINIDA.....	111
---	-----

NAVOIY NASRI VA NAZMI NAFOSATI

13.Jo‘raqulov Uzoq “XAMSA”DA IDEAL TARIXIY OBRAZLAR TALQINI.....	121
14.Ataniyazova Muborak OLIM SHARAFIDDINOV VA NAVOIYSHUNOSLIK ILMI MUAMMOLARI.....	137

NAVOIY VA ADABIY TA’SIR MASALALARI

15.Binnatova Olmos Ulviy ALISHER NAVOIY MEROSINING ILMIY-NAZARIY TADQIQOTLARI TARIXIDAN.....	146
16.Mare Toutant LA REPONSE DU POÈTE CHAGHATAY NAVĀ’Ī AU POÈTE PERSAN NIZĀMĪ: LE SULTAN TIMOURIDE, « REFUGE DE LA CHARIA ».....	153
17.Amir Nemati Lima’i A COMPARISON: AMIR ALISHIR NAVA’I THE COUNTERPART OF KHAWAJA NIZAM AL-MULK TUSI OR KHAWAJA RASHID AL-DIN FADLULLAH HAMADANI	169
18.Xalliyeva Gulnoz, To‘rayeva Bahor NAVOIYSHUNOS Y.BERTELSNING KOMPARATIVISTIK TADQIQOTLARI XUSUSIDA.....	178
19.Muhitdinova Badia Muslihiddinovna THE IDEOLOGICAL DIRECTION AND MAIN ARTISTIC IMAGES OF DASTANS “KHUSRAV AND SHIRIN” AND “FARHOD AND SHIRIN”.....	192
20.Ruzmanova Roxila ALISHER NAVOIY G‘AZALLARI TA’SIRIDA YOZILGAN 33 NAZIRA.....	205

MA'RIFAT YOG'DUSI

НАВОИЙ ШЕЪРИЯТИДА ТАРК ТУШУНЧАСИ ВА ТАЛҚИНЛАРИ

Иброҳим Ҳаққул
филология фанлари доктори
ЎзР ФА Ўзбек тили, адабиёти ва
фольклори институти
Ўзбек мумтоз адабиёти
тарихи бўлими мудири

For citation: Khakkul I. NOTION "TARK" AND ITS INTERPRETATION IN THE POETRY OF NAVOI. Alisher Navoi. 2021, vol. 1, issue 1, (47-52) pp.

 DOI 10.26739/2181-1490-2021-1-5

АННОТАЦИЯ

Мақолада Шарқ мумтоз адабиётида муҳим ўрин тутган тарк тушунчасининг Алишер Навоий ижодидаги талқинлари илмий таҳлил доирасига тортилади. Тасаввуф ва адабиёт-шунослик, ўтмиш ва бугун нуқтаи назари муштарақлигида тарк ҳоли изоҳланади. Нафс тазкияси, қалб тасфиясида тарки дунё, тарки уқбо, тарки ҳасти ва тарки тарк муҳим мақомлардандир. Бу мақомларга юксалишда эса ишқ ва маърифатнинг аҳамияти ҳам бекиёс. Шунингдек, тасаввуфий адабиёт асосчиси Аҳмад Яссавийдан бошланиб, ханузгача давом этган шеърятда руҳ асосий мавзулардан бўлди. Шу боис руҳ ва вужуд, руҳ ва нафс, руҳ ва борлик, руҳ ва илоҳ муносабатларида руҳнинг қаноти тарк эканлиги адабий парчалар орқали далилланади. Тарк йўли хуррият йўли бўлиб, кўнгилнинг дунё ва уқбо орзуларидан халос этилиши ҳақиқатларидан баҳс юритилади.

Калит сўзлар: тасаввуф, тарк, маърифат, ирфон, нубувват, футувват, сўфийлик, маломатийлик, зоҳид, ориф, зухд, узлат, талқин, шарх, анъана, катарсис.

ПОНЯТИЕ ТАРК И ИХ ИНТЕРПРЕТАЦИИ В ПОЭЗИИ НАВАИ

Иброҳим Ҳаққул
доктор филологических наук
глава отдела История узбекской
классической литературы Института
узбекского языка, литературы
и фольклора УЗАН

АННОТАЦИЯ

Статья понятие отречения, занимающее важное место в классической литературе Востока, и его трактовки в творчестве Алишера Навои подвергаются в научному анализу. Дается разъяснение состоянию отречения с точки зрения общности суфизма и литературоведения, прошлого и настоящего. Отречение от мира, отречение от жизни после смерти самоотречение являются важными статусами в усмирении страсти, в успокоении сердца. В достижении этих статусов несравненно значение любви и просвещения. Наряду с этим, следуя Ахмаду Яссави, основателю суфийской литературы, душа, является одной из основных тем поэзии, существующей и поныне. И поэтому, посредством литературных отрывков доказывается, что в отношениях души и тела, души и страсти, души и мира, души

и божественного, крылом души является отречение. Стезя отречения является путем свободы, идет дискуссия о правдивости освобождения души от желаний мирской суеты жизни после смерти.

Ключевые слова: суфизм, отречение, просвещение, образование, божественное откровение, оказание милосердия, праведность, порицание, аскетизм, знание, самоотречение, уединение, трактовка, комментарий, традиция, катарсис.

NOTION “TARK” AND ITS INTERPRETATION IN THE POETRY OF NAVAI

Ibrokhim Khakkul
doctor of philological sciences
Head of the department of
History of Uzbek classic literature
Institute of Uzbek language,
literature and folklore UzAS

ANNOTATION

The article concerns a scientific analysis of renunciation notion, playing an important role in the oriental classic literature, and its interpretations in the poetry of Alisher Navoi. There is an elucidation of renunciation state from the viewpoint of generality of Sufism and literary criticism, in the past and the present. Renunciation from the worldly life, renunciation from afterlife and self-renunciation are important statuses in the appeasement of passion, and in the heart soothing. The importance of love and enlightenment is incomparable in the achievement of these status. Along with this, following Ahmad Yassavi, the founder of Sufi literature, the soul is one of the major themes of poetry, existing up to the present. That is why, it is proved by means of literary extracts that in the relations of soul and body, soul and passion, soul and the world, soul and the divine, renunciation is the wing of the soul. The path of renunciation is the way of freedom, and there is a discussion on truthfulness of the soul liberation from the vanity of the worldly life and afterlife.

Keywords: Sufism, renunciation, enlightenment, education, divine revelation, charity and benevolence, righteousness, blaming, asceticism, knowledge, self-renunciation, seclusion, interpretation, commentary, tradition, catharsis.

Қадим Шарқнинг ишқ ва маърифат оламида биринчи туркий тариқат ва илк тасаввуфий шеърийатга асос солган “Пири Туркистон” Хожа Аҳмад Яссавий “Муножотнома”сида:

Мени ҳикматларим ошиққа айтинг,

Дили ойинадек содиққа айтинг, [Яссавий 1991: 198] –

дейилади. Дарҳақиқат, адабиётни теран англаш, умуман бадиий сўз сирларини жонли идрок этишда қалб поклиги, бутун борлиги билан Ҳақ ва Ҳақиқатга содиқлик ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Шу маънода ҳақиқий бадиий асар мутолаасини маънавий-руҳий тозаликдаги тафаккур тажрибаси, дейиш ҳам мумкин.

Ҳаёт, жамият ва инсон тақдирига очиқ нигоҳ билан қараб тўғри мушоҳада юритилса, жўнлик, ўртамиёначилик, айниқса, саёзлик ижтимоий-маданий, илмий-ижодий тараққиёт учун наинки тўсиқ, жиддий хавф эканлигига шубҳа қолмайди. Қайси минтақа ёхуд мамлакатда ахлоқий-маънавий қарамлик ва афтодалик ҳукм сурган бўлса, ўша жойда саёзлик тантана қилиб, ўртамиёначилик ўйинлари, албатта, раванқ топган. Узоққа бормасдан яқин ўтмишга бир назар ташлайлик. Мустабид совет давлати қандай ҳақиқатларни таъқиқлаб, қанақа қадриятларни йўқотишга куч сарфлаган бўлса, шуларнинг аксариятини саёзлик, тақлидчилик ҳамласи билан амалга оширган. Натижада, Абдулла Қаҳҳор айтмоқчи, адабиётнинг атом ҳам тенг келолмайдиган кучи кўпинча “ўтин ёриш”га сарфлангани боис, мумтоз адабий мероснинг асл аҳволи ва ҳақиқатлари ҳам бузиб, яқранглаштирилиб кўрсатилган.

Ислом дини, унинг заминида дунёга келган тасаввуф таълимоти ва сўфийлик адабиётининг таъқиқу таҳқирланиши хусусида кейинги вақтларда кўп гаплар айтилди. Уларни бошқачароқ бир тарзда такрорлашдан тийилиш лозим. Шу билан бирга, дин, тасаввуф,

илоҳиёт билан боғлиқликда қораланиб, ҳозиргача ҳам ҳолис баҳосини олмаган мавзу, масала ва тушунчаларнинг ҳар бирини кунт билан ўрганиб, талқину таҳлил этиш жоиз.

Олис ўтмишда, аввало, нубувват таълимотидан, сўнг футувват, тасаввуф, маломатийлик ва адабиётдан муқим ўрин ишғол қилган тарк тушунчаси (бунга тарк ҳоли, тарк тажрибаси, тарк маслағи ҳам дейилган) шулардан биридир. Афсуски, шўро сиёсати ва мафкураси талаби бўйича ушбу серқирра тушунча бошданок бузиб кўрсатилиб, комиллик пойдевори ўлароқ таърифланишга лойиқ унинг амалий ва ижобий қиймати умуман йўққа чиқарилган. Бунга эса ўтмишда яшаб ўтган сохта, тақлидчи сўфий ва дарвешларнинг тубанлик ва товламачиликлари ҳам бир қадар замин ҳозирлаган. Абу Аббос Диноварийнинг айтишича, улар тасаввуфнинг маъно-моҳиятини ўзларича шу қадар бузишганки, “Масалан, тамага – қаноат, адабсизликка – ихлос, Ҳақдан йироқлашувга – шатҳ, ёмон ва чиркин ишлардан завқланишга – таййиба, ҳавою ҳавасга – ибтило, дунёга кўнгил боғлашга – васл, ахлоқсизликка – савлат, зикналик ва ҳасисликка – жалодат, тилёғламаликка – амал, тил бузукликка – маломат номини беришган” [Кушайрий 1991: 172]. Тасаввуфни бундай ичдан бузиш, унинг атама ва истилоҳларини мазмунидан ажратиб, бошқа бир ғаразли мақсадда ишлатиш тарк калимаси ва тушунчасига нисбатан ҳам одамларда асосан салбий таассурот уйғотиб келган.

Илм-фаннинг инсон онги ва идрокидаги таъсирини чуқур англаган Шарқ мутафаккирларидан бири: “Илмсиз бўлма, олимларга душман бўлурсен”, – дейди. Дарҳақиқат, ақлини жаҳолат қуршаган, қалби ғафлатга ботган кимсаларнинг аксарияти чин олимни камида ё хуш кўрмайди ёки ўзи истамаса ҳам унга ич-ичидан ҳасад, нафрат, адоват билан қарайди. Чунки илм ва маърифат соҳибларига ҳолис муносабатда бўлиш учун Ҳақ ва ҳақиқат сирларидан огоҳ бўлиш, ростлик завқ-шавқи билан яшаш лозим.

Маълум бир мавзу ёки масаланинг маъно-мазмунини тўғри тушунмай шарҳлаш ва талқин қилиш илм аҳллариининг чалғиши, оддий одамларнинг чалғитилишига сабаб бўлган. Саёзлик, маҳдудлик ва жаҳолатнинг ҳукми баъзан неча юз йиллар мобайнида ғайриилмийликнинг қалқони бўлиб келган. Акс ҳолда тарк хусусидаги хато ва юзаки фикр-қарашлар аллақачон тарк этиларди.

Тасаввуфда зуҳд, узлат, тафрид, инзиво ёки фирор деган истилоҳ, ҳол ҳамда даражалар бор. Улардан кўзланган мақсад ва натижа ҳам бевосита тарк билан вобастадир. Маълумки, зуҳд ва зоҳидлик Шарқ мумтоз шеърлятида изчил бир тарзда танқид қилинган. Бироқ бу танқидлар ҳақиқий зуҳд ва зоҳидлар ҳақида эмас, балки инсон маънавий-руҳий камолига тўсиқ бўладиган, фиск, риё ва тамадан тозалана олмаган бадбин зоҳидларга тегишли эди. Чунки улар тарк завқи ва ҳолини тўла-тўқис ҳолда яшай билмаган охиратсеварлар бўлишган. Бошқача айтганда, ушбу тоифа “тарки уқбо” чегарасига ҳам етиб боришолмаган Ишқ ва Ирфон кушандалари эди. Буюк озарбайжон шоири Муҳаммад Фузулийнинг “Ринд ва зоҳид” рисоласида ринднинг зоҳидга қарши “Комил инсонларки, дунёдан муҳаббатларини дариғ тутмишлар ва ақллариини нафсларидан устун қўймишлар, дунёнинг ёмонлиги боисидан эмасдир... Дунё орифлар учун раҳбар, жоҳиллар учун йўлни тўсувчи бир девордир”, [Эмро 2013, 33] – деган сўзлари ҳам ушбу фикрнинг бир тасдиғидир.

Дарҳақиқат, эс-ҳуши жойида ақлли одам унга бағрини очган, барча орзу-умидларини рўёбга чиқарадиган дунёдан юз ўгириб, яъни дунёга қўл ва этак силкиб яшай олмайди. Чунки у ҳамма нарсадан кўз юмса ҳам, борлиқ – олам ва чексиз-чегарасиз коинотнинг яратувчисини инкор этолмайди. Зеро, ҳар бир боғнинг боғбони, ҳар қайси иморатнинг бинокори бўлганидек, даҳр, дунё ва оламнинг ҳам яратувчиси бўлади. У эса Аллоҳ таолодир. Қуёшга қаҳр сочиб ёки ундан бутунлай бекиниб яшашнинг ҳеч иложи бўлмаганидек, Аллоҳ нури тажаллий этмаган зулмат бор дунёда кун кечиришнинг ҳам имкони йўқ. Тарк ёки тарки дунё дегани нисбий бир гап бўлиб, уни жаҳондаги ҳар турли ёмонлик, ғирромлик, тубанлик, ғайриинсонийликларга танқидий муносабат мазмунида англаш лозим. Чунки тарк ва тарки дунё тушунчасини фақат даҳрийлар, гумроҳ материалистлар тўппа-тўғри маънода қабул қилиб, ўзлари билиб-билмай одамни ҳайвонлик ва шайтонлик яроғи билан қуролланишига ташаббускор бўлишган. Аслида, тарк дегани охир-оқибатда, ҳам дунёвий, ҳам ухровий зиддиятлардан кўнгилни халос қилишдир.

Кечиш, узилиш, ўзни фориғ этиш, енгиллаш, ҳолисликни қўлга киритиш, тозаланиш сингари маъноларни ифодалаган тарк сўзи ва тушунчаси Шарқ тасаввуф адабиётида ўзига хос бир изчилликда ёритиб берилган. Аҳмад Яссавийга издош шоир Юнус Эмро ёзади:

Барча илму амал бир таркка тенгмас,
 Ки тарки бўлмаган бир баркқа тенгмас...
 Валига ва набига тарк буюрди,
 Ҳалолдир тарк анга – жон таркин урди.[Эмро 2013: 74].

Тарк йўли – инсонни инсонга қарамлик, тобеликдан қутқазадиган қаноат, хуррият йўли бўлиб, унинг кераклини кераксиздан, маънини маънисизликдан, боқийни фонийдан ажратишдаги хизмати катта. Умуман, том маънодаги тарк шавқи ва сурури билан яшаш одамни барча махлуқотдан юксакка кўтаради, энг хайрли, энг муқаддас ҳақиқатлар равнақи учун куч бағишлашга йўналтиради.

Комил инсон мавзусининг улуғ тадқиқотчиси Азизиддин Насафийнинг эътирофи бўйича, “Соликни хурлик ва фароғатга етказадиган мақом таркдир. Унинг учун таркдан ортиқроқ бир нима йўқ...” [Насафий 1990: 196].

Шу ўринда бевосита тасаввуф адабиётига тегишли бир моҳиятни ҳам изоҳлаб ўтиш зарур. Шаркдаги буюк сўфий ва мутасаввиф шоирлар ижодда фано ва фаноликка асосланиб, воқеликни ҳам, ҳаёт ҳодисаларини ҳам шу нуқтаи назардан талқин қилишган. Нигоҳни боқий ва боқийликка қаратган маслак ҳамда маданият вакиллари бўлгани учун улар Аллоҳдан ўзгасига кўнгил боғлашда теран маъно бор, деб билишмаган. Албатта, тарихий давр, дин, мафкура, ҳаёт талаблари жиҳатидан бунинг ҳеч қандай ғайритабиий жойи бўлмаган. Шунинг учун ҳам Навоий таржеъбандларидан бирида “Бақосиздур жаҳон раъноси, валлоҳ, жаҳон раъноси йўқким мосиваллоҳ” дер экан, шундай хулосани илгари суради:

Ки Ҳақ боқийдур, дунё аруси
 Эрур фоний, неча кўргузса зевар [Навоий 1987: 611].

Шоир таркка ишқ ва ошиқлик завқ-шавқининг баланд нуқтаси сифатида қарайди:

Навоий айласа ишқингда куфру дин тарки,
 Қачон бу воқеа шавқ аҳлидин муҳол бўлғай [Навоий 1988: 493].

Навоийга кўра, таркнинг наинки мақбули, марғуби ҳам ишқ йўлида жону жаҳондан кечишдир:

Ишқ аро жон тарки чун матлубдур,
 Ҳар не онинг боиси марғубдур.
 Заъфнинг поёни бўлса тарки жон,
 Ўйла ўлмакка фидо жону жаҳон [Навоий 1988: 146].

Шоир кўнглида тарк самовий орзу ва кайфиятларни ҳам воқелаштирган. Бу фикрга “Фавоид ул-кибар”даги мана бу байт бир далилдир:

Муҳандисе топаю, эғнима қанот ясай,
 Учуб ҳавосида кушлар аро ўзумни қотай [Навоий 1988: 594].

Факат девонларида эмас, “Хамса”да ҳам Навоий тарк мавзусини четлаб ўтмаган. Лекин шоирнинг бошдан-охир тарк амалиёти ва фалсафасига таяниб яратилган асари, ҳеч шубҳасиз, “Лисон ут-тайр” достони эди. Бу дostonда тарк ва фано қарийб тенг тушунча тарзида талқин қилинган. Буни маълум бир ўринларда Ҳудҳуднинг тарк муршиди сифатида сўзлашидан ҳам фаҳмлаш қийин эмас. Масалан, нафс кўғирчоғига айланиб, нафсоний тубанликлар ичида яшаётган худпараст бир кушга у, мана, нима дейди:

Нафс онча кўнглунга солур ғурур,
 Еткурур онча замирингга футур.

Ким, они шайтон кўруб, ҳайрон қолур,
 Водийи ҳайратда саргардон қолур.

Қайси ишдинким етар нафсингга ком,
 Топар ондин комини шайтон мудом...

Ҳар не ул қилмоқ керак, нафсинг қилур,
 Ҳар неким шайтон билур, ул ҳам билур...

Нафсинг онча кўзгузур талбисни –
 Ким қилур шарманда юз иблисни [Навоий 1966: 157-188].

Нафс майдони – мурасасиз кураш майдони. Маълум бир муддат бўлса ҳамки, бу курашда зафар қозонган киши чиркин хулқ ва ёмон одат тарки; хирс ва ҳавас, таъсир ва тақлид тарки; тилёғламалик ва хушомад, писмиқлик ва олчоқлик тарки; каззоблик ва товламачилик, риё ва мунофиқлик тарки; очкўзлик ва худкомлик, ҳайвонлик ва шайтонлик таркини амалга ошира билган ҳисобланади. Ана шунда рух ва руҳоний ҳаётга нисбатан эътибор бошқа бир янги боскичга кўтарилади.

Рух ва вужуд, рух ва нафс, рух ва борлик, рух ва илоҳ муносабатларида руҳнинг қаноти тарқидир. Айниқса, руҳоният ва нафсоният орасидаги азалий зиддиятларда бу нарсa ёрқин кўринади.

XII асрдан тахминан XIX юз йилликнинг иккинчи ярмигача мумтоз шеъриятимизда рух, руҳоний ҳаётга тегишли кайфият, ҳолат ва фазилатлар тасвири устунлик қилган. Айттайлик, Сулаймон Боқирғоний томонидан қаламга олинган рух ва нафс тазодининг миқёси Навоий шеъриятида, биринчидан, жуда кенгайтирилган, иккинчидан, янги шакл, янги услуб ва бир-бирини такрорламайдиган ифодаларда шеърхон ҳукмига ҳавола этилган.

Шеърят тажрибасидаги ўзига хос ижод намуналарини тамсил этган ва руҳнинг инсон қисматидаги нуфузига урғу берилган мазкур асарларда самовийлик ҳиссиёти, замин одамини фазовий кенгликларга чорлаш иштиёқи ҳам фавқуллоҳда таъсирли тарзда тасвирланган. Бундай шеърлар жуда оз бўлса-да, Яссавий, Навоий, Бобур, Машраб анъаналарини теран ўзлаштирган ўтган асрга мансуб шоирларимиз ижодида ҳам учрайди.

Вужуд деганлари асли нимадир?

Дайр денгизида юрган кемадир.

Бир кун бир қояга урилгай кема,

Рухим, сен вужуднинг ғамини ема... [Орипов 1989: 219].

Абдулла Ориповнинг “Рухим” шеъри кўпчилик қалам аҳлининг ҳам ҳаёлига келавермайдиган ана шу сатрлар билан бошланиб, руҳнинг нима учун вужуд тақдирига асло парво қилмаслиги ҳеч бир шоир айтмаган эътироф сўзлар билан давом эттирилади:

Юксак фазоларда айлагил парвоз,

Сенда на оҳанг бор ва на бор овоз.

Сенга на бўронлар қор қила олур,

Сени на йўқотиб, бор қила олур.

Сен мисли камалак – юксак ва сўлмас,

Камалакни эса парчалаб бўлмас [Орипов 1989: 219].

Бу каби ҳаёлий ва фазовий хулосаларга келиш учун вужуднинг фанолиги ва руҳнинг бақолиги биринчи галда тарқ туйғуси ҳукми билан ҳал этилади.

Орифлик салоҳиятига соҳиб шоирлар борлиқ – оламнинг ёмонлиги, қаттол ва ёвузлиги, инсонга гўёки ҳеч қандай яхшилик ё эзгуликни раво кўрмаслиги учун эмас, руҳга, кўнгилга унинг самовий эркинлик бағишлай олмаслиги боис ишқ ва Ҳақ аҳлини ундан баланд кўтарилишга чорлашган. Бу фикрнинг характерли далили ҳам Абдулла Орипов ижодида учрайди. “Чорлов” деб аталган шеърида у ёзади:

Дўсти ғариб, кел, қўлингни тут,

Юрагингда ёқай аланга.

Кел, бир зумга дунёни унут,

Кўтарайин сени баландга.

Агар юракда тарқ ҳоли бош кўтариб, самовий ҳурлик руҳни орзиктирмаса, ҳатто қисқа бир муддатда ҳам ҳеч ким ҳеч бировни юксакка кўтара олмайди. Умуман олганда эса, тарқ шууридан йироқ кимсалар шоирнинг кейинги мисраларда илгари сурилган мақсад-муддаосини ҳам мағзини чақолмайди:

Пастда қолсин нобакор хилқат,

Пастда қолсин танбал булутлар.

Юрагингда чакнасин факат,

Ёруғ ҳаёл, самовий ўтлар.

Юксакларда чарх уриб айлан,

Рухинг мангу турсин ёришиб.

Ўлганда ҳам вужудинг билан

Кетмагайсан ерга қоришиб [Орипов 1989: 253].

Хуллас, тарк ва унинг моҳиятдан сўзлаганда икки нарсани албатта инобатга олмоқ зарур. Биринчиси, моддий борлик ва мавжудликларга қараганда руҳ ва ишқ тарихининг қадимийлиги. Иккинчиси эса дунёнинг зоҳирий сувратлари эмас, ирфоний хусусиятларнинг беҳад ноёблиги. Демак, ишқ ва маърифат денгизида сузмаган кишининг таркдан баҳс очишга ҳаққи ҳам, маънавий ҳукуқи ҳам йўқ.

Психологларнинг ваколат беришича, инсон вужудида майл ва мақсади бир-бири билан мувофиқ келмайдиган неча ўнлаб “мен”чалар мавжуд бўлади. Моддий манфаат, ўнғай вазиятга қараб турланиб-тусланишдан толиқмайдиган ўша майда “мен”лардан қутулишнинг дахлсиз чораси тарк изтиробидир. Аввало, нафси амморага қарши курашга йўллайдиган бу изтироб ва йўқотишлар бир замонлар юнон файласуфи Арасту айтган трагик покланиш, яъни катарсисга қараганда ҳам амалий, ҳам самаралидир. Рус олими Ф.А.Петровскийнинг таъкидлаши бўйича, Аристотелдаги покланиш сўзи нимани англатади, деган масала ҳанузгача тўла ҳал этилмаган. Катарсисни тушунтиришлар кўп ҳолларда Аристотель сўзларининг матни ва мазмунини ўзбошимчалик билан шарҳлашга асосланган экан [Аристотель 1980: 95].

Аристотель кўзлаган трагик покланиш, яъни катарсис аслида нафсга тегишли. Чунки нафсга қарши курашга киришиб, уни тозалаш инсон тақдиридаги азоб ва изтиробларнинг энг қийноқлисидир. Таркнинг алоҳида даражаси ўлароқ белгиланган тарки ҳасти – ўзликни тарк этиш на юнон, на Европа тадқиқотчилари тасаввур ҳам этолмаган изтироб орқали эришилган покланиш тажрибасидир. Бундан ташқари, Ғарбда ўзини таниган эркин шахс сифатида таърифланган “абсурд одам” илоҳий манбасини топмаган, бироқ шарқлик тарк одамига яқин бир типдир.

Тасаввуфда тарк тўрт қисмга ажратилган: 1. Тарки дунё. 2. Тарки уқбо. 3. Тарки ҳасти. 4. Тарки тарк. Булардан ҳар бири Навоий шеърлятида ўзига яраша ўрин эгаллаган ва ҳар қайсиси алоҳида баҳс юритиладиган мавзудир.

Иктибослар/Сноски/References

1. Абдулкарим Қушайрий. Рисолаи Қушайрий. – Истанбул, 1991.
2. Азизиддин Насафий. Тасаввуфда инсон масаласи. Инсони комил. –Истанбул, 1990.
3. Алишер Навоий. Мукамал асарлар тўплами. Йигирма жилдлик. 1-жилд. Бадоеъ ул-бидоя. – Тошкент: Фан, 1987, 611-бет.
4. Алишер Навоий. Мукамал асарлар тўплами. 3-жилд. Ғаройиб ус-сиғар. –Тошкент, 1988, 493-бет.
5. Алишер Навоий. Мукамал асарлар тўплами. Йигирма жилдлик. 12-жилд. Лисон ут-тайр. – Тошкент, 1996.
6. Алишер Навоий. Мукамал асарлар тўплами. Йигирма жилдлик. 6-жилд. – Тошкент, 1988.
7. Аристотель. Поэтика. – Тошкент, 1980.
8. Аҳмад Яссавий. Ҳикматлар. Нашрга тайёрловчи, сўзбоши ва изоҳлар муаллифи И.Ҳаққулов. – Тошкент, 1991.
9. Муҳаммад Фузулий. Асарлар. 5-жилд. – Баку, 1985.
10. Орипов Абдулла. Йиллар армони. – Тошкент, 1989.
11. Юнус Эмро. Рисолат ун-нусхийя. – Баку, 2013.

ALISHER NAVOIY XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Alisher Navoiy xalqaro jurnali Amerika qo'shma shtatlarining Crossref.org tizimiga kiritiladi hamda har bir maqolaga doi raqami beriladi. Jurnalda quyidagi ruknlar bo'yicha maqolalar chop etiladi:

- **NAVOIY VA JAHON ADABIYOTI**
- **NAVOIY VA TILSHUNOSLIK MASALALARI**
- **TEMURIYLAR DAVRI TURKIY VA O'ZBEK ADABIYOTI**
- **BAHOSIZ BITIKLAR** (Navoiy asarlarining qo'lyozmalari, Navoiy merosi va matnshunoslik masalalari uchun).
- **ASLIYAT UMMONI** (asosan, ingliz, fransuz, nemis, rus, xitoy, yapon, koreys, hind tillariga).
- **NAVOIY NASRI VA NAZMI NAFOSATI** (Navoiy nasri va nazmiga doir tadqiqotlar uchun).
- **ILM, OLAM VA OLIM** (Navoiy ilmiy merosi va turli ilmlarga doir qarashlari uchun).
- **HAQIQAT SARI SAFAR** (Navoiyning falsafiy qarashlari).
- **MA'RIFAT YOG'DUSI** (Navoiy va islom ma'rifati, Navoiyning diniy-ma'rifiy qarashlari, Navoiy va tasavvuf).
- **NAVOIY POETIKASI** (Fasohat, balog'at, badiiyat, aruz va qofiya bilan bog'liq masalalar).
- **TURKIY MUMTOZ ADABIYOT TADQIQI VA UNING BOSHQA ADABIYOTLAR BILAN QIYOSI**
- **NAVOIY VA ADABIY TA'SIR MASALALARI**
- **NAVOIY VA TA'LIM-TARBIYA MASALALARI**

MAQOLALARGA QO'YILADIGAN TALABLAR:

- maqola 10-15 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- maqolalar **o'zbek, turk, tojik, rus, ingliz, fransuz** tillarida qabul qilinadi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
 1. Maqola sarlavhasi.
 2. Muallifning F.I.SH., lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o'qish) joylari, viloyat, respublika va elektron pochta adresi to'liq keltiriladi.
 3. Annotatsiya (maqolaning qisqacha mazmun va maqsadi, 100-150 ta so'zdan iborat bo'lishi lozim) **o'zbek, rus, ingliz** tillarida beriladi.
 4. Tayanch so'z va iboralar **o'zbek, rus, ingliz** tillarida (7-10 so'zdan iborat bo'lishi kerak).
 5. Kirish (Introduction)
 6. Asosiy qism (Main part)
 7. Natijalar va muhokama (Results and Discussions)
 8. Xulosalar (Conclusions)
 9. Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi (15-20 ta adabiyot).
- maqola Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, 1 intervalda tayyorlanadi;
- havola(snaskalar)lar katta qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi [Mo'minov 2020: 25] shaklida keltiriladi;
- maqola tomonlari chap: 3 sm, o'ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm;
- maqolada keltirilgan ma'lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko'chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas'uldir.
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan **tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;**
- tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi.
- jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.
- Maqola so'ngida mualliflar(lar) telefon raqamini kirirtishlari shart.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Toshkent shahri Amir Temur ko'chasi Matbuot;
Samarqand shahri Universitet xiyoboni 15, SamDU filologiya fakulteti
Tel.: +99891 527 68 22 Telegram raqami: +99891 527 68 22
E-mail: alishernavoiy2020@mail.ru

ИНФОРМАЦИОННОЕ ПИСЬМО МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА “АЛИШЕР НАВОИ”

Международный журнал “Алишер Навои” будет включен в систему Crossref.org Соединенных Штатов Америки и каждой статье будет присвоен DOI. Статьи для публикации в журнале принимаются по следующей тематике:

- **НАВОИ И ВСЕМИРНАЯ ЛИТЕРАТУРА**
- **НАВОИ И ВОПРОСЫ ЯЗЫКОЗНАНИЯ**
- **ТЮРКСКАЯ И УЗБЕКСКАЯ ЛИТЕРАТУРА ЭПОХИ ТЕМУРИДОВ**
- **БЕСЦЕННЫЕ РУКОПИСИ** (рукописи произведения Навои, проблемы наследия Навои и текстологии)
- **ОКЕАН МЫСЛЕЙ** (переводы произведений Навои на английский, французский, немецкий, русский, китайский, японский, корейский, индийский языки)
- **ИЗЫСКАНОСТЬ ПРОЗЫ И ПОЭЗИИ НАВОИ** (для исследований в области прозы и поэзии Навои)
- **НАУКА, МИР И УЧЕНЫЙ** (научное наследие Навои и его научные взгляды)
- **ПУТЬ К ИСТИНЕ** (философские взгляды Навои)
- **ДУХОВНОЕ ОЗАРЕНИЕ** (Навои и ислам, нравственно-духовные воззрения Навои, Навои и суфизм)
- **ПОЭТИКА НАВОИ** (вопросы поэтики, системы аруз, ритмики и рифмы)
- **ИССЛЕДОВАНИЕ ТЮРКСКОЙ КЛАССИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ И ЕГО СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ**
- **НАВОИ И ВОПРОСЫ ЛИТЕРАТУРНОГО ВЛИЯНИЯ**
- **НАВОИ И ВОПРОСЫ ВОСПИТАНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ**

ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ СТАТЕЙ:

- Объем статьи: около 10-15 страниц;
- Статьи принимаются на **узбекском, турецком, русском, английском и французском языках**;
- Структура статьи:
 1. Название статьи.
 2. И.Ф.О. автора, должность, научная степень, место работы (учёбы), область, республика, электронная почта.
 3. Аннотация (краткое содержание и цель статьи, статьи в объеме 100-150 слов) на **узбекском, русском и английском языках**.
 4. Ключевые слова и выражения на **узбекском, русском и английском языках** (7-10 слов).
 5. Вступление (Introduction)
 6. Основная часть (Main part)
 7. Результаты и обсуждение (Results and Discussions)
 8. Заключение (Conclusions)
 9. Литература (References) в алфавитном порядке (15-20 наименований).
- Шрифт текста – Times New Roman; размер — 14 пунктов; межстрочный интервал — 1,5;
- Сноски приводятся в квадратных скобках с указанием *фамилии автора – года издания – страницы* [Мўминов 2020: 25];
- Параметры страницы: слева 3 см, справа 1,5 см, сверху и снизу по 2 см;
- Ответственность за научную обоснованность, достоверность приведенных в статье данных и оригинальность несут авторы статьи.
- Статьи проходят обязательную экспертизу. В журнале публикуются **статьи, рекомендованные экспертами к публикации**;
- Нерекондованные публикации статьи не публикуются и не возвращаются авторам.
- В одном номере журнала публикуется только 1 статья автора.
- В конце статьи необходимо указать контактный номер автора.

НАШИ КОНТАКТЫ:

Ташкент, проспект Амира Темура, улица Матбуотчилар;
Самарканд, Университетский бульвар, 15, факультет филологии СамГУ
Тел.: +99891 527 68 22 Телеграм номер: +99891 527 68 22
E-mail: alishernavoivy2020@mail.ru

**ALISHER NAVOI INTERNATIONAL
JOURNAL INFORMATION LETTER**

Alisher Navoi International Journal is entered into the United States Crossref.org system and each article is assigned a circle number. The magazine publishes articles on the following sections:

- **NAVOI AND WORLD LITERATURE**
- **NAVOI AND LINGUISTIC ISSUES.**
- **TURKISH AND UZBEK LITERATURE OF THE TEMURIDS PERIOD**
- **INVALUABLE ESSAYS** (for manuscripts of Navoi's works, Navoi's heritage and textual issues).
- **ORIGINAL WORK** (mainly in English, French, German, Russian, Chinese, Japanese, Korean, Hindi).
- **BEAUTY OF NAVOI PROSE AND POETRY** (for research on Navoi prose and poetry).
- **SCIENCE, THE WORLD AND SCIENTIST** (for Navoi's scientific heritage and views on various sciences).
- **JOURNEY TO THE TRUTH** (Navoi's philosophical views).
- **THE LIGHT OF ENLIGHTENMENT** (Navoi and Islamic enlightenment, Navoi's religious-enlightenment views, Navoi and mysticism).
- **NAVOI POETICS** (Issues related to eloquence, maturity, art, rhyme and rhyme).
- **RESEARCH OF TURKISH CLASSICAL LITERATURE AND ITS COMPARISON WITH OTHER LITERATURE**
- **NAVOI AND LITERARY INFLUENCE ISSUES.**
- **NAVOI AND EDUCATIONAL ISSUES.**

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

- the article is presented in 10-15 pages;
- Articles are accepted in **Uzbek, Turkish, Tajik, Russian, English, French**;
- Structure of the article:
 1. Article title.
 2. Full name of the author, position, academic title, place of work (study), region, republic and e-mail address.
 3. Annotation (brief content and purpose of the article, should be 100-150 words) is given in **Uzbek, Russian, English**.
 4. Key words and phrases in **Uzbek, Russian, English** (should be 7-10 words).
 5. Introduction
 6. Main part
 7. Results and Discussions
 8. Conclusions
 9. References - listed in alphabetical order (15-20 references).
- The article is prepared in Times News Roman font, 14 sizes, 1 space;
- references are given in parentheses in the form of the author's name - date of publication - page [Muminov 2020: 25];
- sides of the article left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm;
- The author (s) are responsible for the scientific validity, reliability and copying of the information and evidence presented in the article.
- Articles will be examined. Only articles recommended by experts will be published in the journal;
- Un recommended articles will not be published and will not be returned to the authors.
- Only 1 article by the author is published in 1 issue of the magazine.
- The author (s) must enter a phone number at the end of the article.

ADDRESS:

Tashkent city, Amir Temur street Press; Samarkand University Boulevard 15,
SamSU Faculty of Philology Phone: +99891 527 68 22
Telegram number: +99891 527 68 22 E-mail: alishernavoiy2020@mail.ru

ALISHER NAVOIY

XALQARO JURNAL
INTERNATIONAL JOURNAL
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ALISHER NAVOIY. ADIBLAR XIYOBONI

АЛИШЕР НАВОИ. АЛЛЕЯ ЛИТЕРАТОРОВ

ALISHER NAVOI. ALLEY OF LITTERATEURS